

Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

RAPORT Z OCENY WŁASNEJ JEDNOSTKI

w zakresie jakości kształcenia w roku akademickim 2012/2013

I. Informacje wstępne

W roku akademickim 2012/2013 powołano Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (WZJK) oraz Kierunkowe Zespoły Zapewniania Jakości Kształcenia (KZZJK) na kierunku pedagogika i etnologia, które stanowią integralną częścią Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Uniwersytecie.

WZJK został powołany 17 października na kadencję 2012-2016 w składzie (Uchwała Rady WEiNoE):

dr hab. prof. UŚ Krzysztof Śleziński – pełnomocnik dziekana

dr Jolanta Skutnik

dr Beata Oelszlaeger-Kosturek

dr Grzegorz Odoj

mgr Andrzej Szczurek

Przedstawiciel Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego

KZZJK zostały powołane 25 października na kadencję 2012-2013 w składzie:

kierunek etnologia:

dr Grzegorz Odoj – przewodniczący

dr Anna Drózdź

Dr Kinga Czerwińska

Georgina Matusiak – studentka

kierunek pedagogika:

dr Beata Oelszlaeger-Kosturek – przewodnicząca

dr hab. prof. UŚ Urszula Szuścik

dr Barbara Chojnacka-Synaszko (od dnia 21 listopada - w związku z tragiczną śmiercią dr Beata Kozieł)

dr Bogusław Dziadzia

dr Sylwia Wrona
Dominika Krym - studentka

W dniu 5 marca 2013 roku, w związku z usprawnieniem prac oraz wykonaniem zadań nałożonych na KZZJK zostały powołane dodatkowe osoby na kadencję 2012-2013:

kierunek etnologia:

prof. zw. dr hab. Halina Rusek
dr hab. Rastislava Stolićna
dr hab. prof. UŚ Jan Kajfosz

kierunek pedagogika:

prof. zw. dr hab. Katarzyna Olbrycht
dr hab. prof. UŚ Ewa Ogrodzka-Mazur
dr hab. prof. UŚ Alina Szczurek-Boruta
dr hab. prof. UŚ Eugenia Smyrnova-Trybulska
dr hab. prof. UŚ Andrzej Murzyn

Po powołaniu WZJK i KZZJK przystąpiono do opracowywania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK). W tym względzie opracowano i przyjęto harmonogram prac WZJK (na zebraniu WZJK w dniu 14 listopada 2012 r.) oraz podjęto konsultacje z wszystkimi podmiotami wewnętrznymi Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w budowaniu WSZJK. W wyniku podjętych prac 19 grudnia 2012 roku można było na zebraniu WZJK przedstawić i przedyskutować m.in.: zadania dla WSZJK oraz KSZJK (Kierunkowy System Zapewniania Jakości Kształcenia), opracowaną strukturę WSZJK oraz opracowany zestaw procedur WSZJK. Na kolejnych zebraniach WZJK (dnia 30 stycznia 2013 r. i 6 lutego 2013 r.) doprecyzowywano WSZJK. Dniu 20 lutego 2013 roku, po konsultacjach z podmiotami wewnętrznymi Wydziału i Minimum Kadrowym na kierunku etnologia i pedagogika opracowany dokument WSZJK został przedłożony Radzie Wydziału, która go przyjęła – Uchwała Nr 15 Rady Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji z dnia 20 lutego 2013 roku. Należy dodać, że równoległe z pracami nad WSZJK trwały prace nad strategią rozwoju Wydziału. Dnia 20 lutego 2013 roku Rada Wydziału przyjęła dokument: *Strategia Rozwoju Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji* na lata 2012-2020 (Uchwała Nr 14). WSZJK objęci zostali studenci wszystkich poziomów i form studiów na

kierunkach prowadzonych przez Wydział, pracownicy Wydziału uczestniczący w procesie kształcenia oraz pozostałe podmioty związane z realizacją procesu kształcenia na Wydziale.

Po przyjęciu WSZJK przez Radę Wydziału, opracowano i przyjęto harmonogram realizacji zadań WSZJK w semestrze letnim 2012-2013 oraz rozpoczęto wdrażać procedury systemu.

II. Działania na rzecz jakości kształcenia

1. Doskonalenie programów kształcenia i jego efektów

a) Zakres zmian i modyfikacji programów kształcenia dla kierunków etnologia i pedagogika dokonanych w roku akademickim 2012/13 w ramach procesu podnoszenia jakości kształcenia na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji:

- dokonano modernizacji efektów kształcenia na kierunku pedagogika (Uchwała Nr 26 i Nr 27 Rady Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji z dnia 27 marca 2013 roku);

- opracowano projekt realizacji zajęć w ramach tzw. pasm wydziałowych z oceną możliwości wdrożenia (jednolite pasma wykładowe nie mogą być aktualnie zrealizowane ze względu na brak sal wykładowych dla dużej grupy studentów, wprowadzenie pasm w proponowanej formie możliwe jest po wykonaniu remontu auli akademickiej);

- do programu kształcenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych II stopnia, na kierunkach etnologia i pedagogika wprowadzono moduły do wyboru w języku angielskim (Uchwała Nr 58 Rady Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji z dnia 26 czerwca 2013 roku);

- na kierunkach etnologia i pedagogika dokonano modyfikacji programu kształcenia umożliwiając studentom studiów II stopnia osiągnięcie efektów kształcenia językowego (w obrębie wybranych modułów) zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz.U.Nr 253, poz.1520) oraz Uchwałą Nr 107 Senatu Uniwersytetu Śląskiego z dnia 6 grudnia 2011 r., Załącznik Nr 108;

- na kierunku etnologia i pedagogika dokonano zmian w programie kształcenia (obowiązujących od roku akademickiego 2013/2014) w zakresie zgodnym z zapisem ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym Dz. U. Nr 164, poz.1365, z późn. zm. oraz uchwałą nr 123 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w

Katowicach z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu Śląskiego w zakresie planów studiów i programów kształcenia § 1, §4 ust. 2 i 2a (Uchwała Nr 61 Rady Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji z dnia 26 czerwca 2013 roku, Uchwała Nr 62 Rady Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji z dnia 26 czerwca 2013 roku).

b) Na kierunku pedagogika zlikwidowano specjalność *wychowanie ekologiczne z etyką środowiskową* z powodu niskiego poziom zainteresowania specjalnością (Uchwała Nr 17 Rady Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji z dnia 13 marca 2013 roku).

W ramach prac grup roboczych w zespole ds. KRK na WEiNoE dokonano przeglądu i oceny dokumentacji związanej z przygotowaniem programów kształcenia w ramach nowych specjalności na kierunku pedagogika. Podjęte działania na kierunku pedagogika doprowadziły do przygotowania programu kształcenia, który będzie realizowany od roku akademickiego 2013/14 w zakresie nowych specjalności:

- na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia:

doradztwo zawodowe i edukacyjne z socjoterapią;

- na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych II stopnia:

pedagogika społeczna z geragogiką,

pedagogika społeczna z socjoterapią,

zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia

pedagogiczna

(Uchwała Nr 18, Nr 19, Nr 20 Rady Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji z dnia 13 marca 2013 roku, Uchwała Nr 32, Rady Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji z dnia 24 kwietnia 2013 roku).

c) Na kierunkach etnologia i pedagogika programy kształcenia są zgodne z misją i strategią Uczelni oraz *Strategia Rozwoju Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji* na lata 2012-2020 (Uchwała Nr 14).

e) Tworzone nowe specjalności w ramach kierunku pedagogika w Instytucie Nauk o Edukacji są wynikiem prowadzonej współpracy i konsultacji z wieloma interesariuszami zewnętrznymi. W wyniku prowadzonych rozmów rozpoznano potrzeby środowiska lokalnego i zainteresowanie podmiotów zewnętrznych wprowadzaniem na rynek pracy absolwentów o określonych kompetencjach i umiejętnościach. Pod tym względem nawiązał współpracę dydaktyczno-naukową i promocyjną ze szkołami ponad gimnazjalnymi w regionie śląskim.

W ramach współpracy strony zadeklarowały m.in. realizację fakultatywnych zajęć dydaktycznych, warsztatów pracy twórczej, realizację praktyk studenckich, prowadzenia badań i innych form działania. Tego rodzaju współpracę nawiązano z Liceum Ogólnokształcącym im. Noblistów Polskich w Rydułtowach w ramach innowacji pedagogicznej programowo-organizacyjnej „animator kultury”; dalsze umowy znajdują się w fazie wstępnych porozumień.

Tworzenie nowych specjalności poprzedzone jest wcześniejszą promocją innowacyjnych ofert edukacyjnych do wybranych liceów ogólnokształcących w ramach tzw. „Cieszyńskiego Uniwersytetu Latającego”. Projekt przewiduje realizację wykładów i warsztatów, których celem jest atrakcyjna promocja szeroko pojętej wiedzy z zakresu pedagogiki: wczesnoszkolnej, przedszkolnej, opiekuńczo-wychowawczej, edukacji filozoficzno-społecznej, animacji społeczno-kulturalnej, wychowania ekologicznego, terapii pedagogicznej. Ma to być również motywacja do pogłębiania zainteresowań i stworzenie bliskiej więzi z uczniami, którzy zechcą studiować na kierunku pedagogika w Uniwersytecie Śląskim.

Nawiązana została współpraca dydaktyczna z Miejską Biblioteką Publiczną w Cieszynie, w ramach której podejmuje się działania związane z popularyzacją i propagowaniem Ogólnopolskiej Akcji „Cała Polska czyta dzieciom” oraz prowadzi warsztaty literacko-plastycznych z dziećmi. Na uwagę zasługuje także przygotowanie i udział studentów i pracowników w akcjach „Noc w muzeum” we współpracy z Muzeum Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie oraz nawiązanie współpracy z Książnicą Cieszyńską w ramach edukacji kulturowej i regionalnej.

Nawiązana została współpraca z Centrum Profilaktyki Edukacji i Terapii „Kontakt” w Cieszynie. W placówce tej studenci mają możliwość prowadzenia zajęć z grupami dzieci i młodzieży, dotyczących m.in. profilaktyki i kształtowania kompetencji społecznych. Współpraca ta obejmuje również Szkołę Podstawowej nr 1 i nr 2 w Cieszynie oraz Gimnazjum Towarzystwa Ewangelickiego.

W ramach przygotowywania nowych programów kształcenia podejmowana jest przez Wydział współpraca z interesariuszami zewnętrznymi w kraju m.in.: Uniwersytetem Zielonogórskim, Akademią Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, Stowarzyszeniem Wspierania Edukacji Międzykulturowej, Wyższą Szkołą Pedagogiczną ZNP w Warszawie, oraz z interesariuszami zagranicznymi m.in.: Centrum Pedagogiczne dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszynie (Republika Czeska), Uniwersytetem B. Grinczenki w Kijowie (Ukraina),

Uniwersytetem im. I. Franki w Żytomierzu Житомирський державний університет імені Івана Франка (Ukraina), Uniwersytetem Ostrawskim (Republika Czeska), Uniwersytetem im. Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja), Szkolnym Punktem Konsultacyjny mim. Jana III Sobieskiego przy Ambasadzie RP w Wiedniu (Austria), Szkolnym Punktem Konsultacyjnym im. A. Mickiewicza przy Ambasadzie RP w Paryżu (Francja), Univerzita Karlova w Praze, The International Organization of Folk Art (IOV).

f) Przygotowane programy kształcenia w zakresie nowych specjalności oraz obecnie realizowany program studiów powstał w oparciu o standardy międzynarodowe, przy jego tworzeniu korzystano z doświadczeń ekspertów bolońskich, *sięgnięto m.in. do wzorów dydaktycznych i programu nauczania etnologii w Instytucie Etnologii Uniwersytetu Karola w Pradze, a także praktycznych doświadczeń Zakładu Badań Etnikum Polskiego w Republice Czeskiej przy Uniwersytecie Ostrawskim.*

Znaczna część badań naukowych w Instytucie Nauk o Edukacji jest prowadzona w oparciu o intensywną, wieloletnią współpracę badawczą, naukowo-dydaktyczną i wydawniczą z partnerami zagranicznymi oraz poprzez udział pracowników w międzynarodowych projektach badawczych. Przede wszystkim należy w tym miejscu przywołać:

- współpracę dydaktyczną z Catholique Lille Centre de Formation Pedagogique Cambrai Francja, której celem jest wymiana w zakresie programów, planów studiów i doświadczeń w kształceniu nauczycieli w Polsce i we Francji oraz prowadzenie badań w obrębie kształcenia nauczycieli w krajach europejskich.

- współpracę z KPH W Graz – Austria w zakresie wykorzystania form warsztatowych w obszarze twórczych technik (m.in. muzyka, taniec, plastyka, poezja, teatr lalek praca z tekstem,) w rozwoju osobistym studentów, nauczaniu religii i etyki, pracy społecznej i kulturalnej

- współpracę naukowo-badawczą i dydaktyczną z Uniwersytetem w Ostrawie (Republika Czeska), w ramach której od roku 2006 ukazuje się seria wydawnicza „Dialog bez granic”; z tymże Uniwersytetem prowadzone są także intensywnie badania n.t. społecznych i kulturowych uwarunkowań edukacji i socjalizacji uczniów niepełnosprawnych w Polsce i Republice Czeskiej – wyniki badań są prezentowane podczas cyklicznych konferencji naukowych organizowanych przez obie uczelnie.

- współpracę z Uniwersytetem Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy (Republika Słowacka) gdzie obszarem zainteresowań badawczych jest edukacja małego dziecka.

- współpracę z Uniwersytetem w Ostrawie (R. Cz.), Uniwersytetem Mateja Bela (R.S.) oraz z Państwowym Zawodowym Pedagogicznym Uniwersytetem w Jekaterinburgu (Rosja), której celem jest ukazanie teoretyczno-metodycznych aspektów kształcenia na odległość, poznanie systemów i przykładów praktycznego wykorzystania *e-learningu* w kraju i zagranicą, zastosowanie multimediiów w kształceniu na odległość

- współpracę dydaktyczną z Exeter University (Wielka Brytania) gdzie rezultatem jest wypracowanie i wymiana doświadczeń i metod pracy w obszarze twórczości i animacji kulturalnej

Znaczącą rolę w czerpaniu międzynarodowych wzorców do opracowywania nowych propozycji edukacyjnych jest udział pracowników w międzynarodowych projektach badawczych zajmujących się głównie badaniami nad warunkami rozwoju, wychowania i edukacji dzieci i młodzieży na pograniczu.

g) Przy tworzeniu nowych specjalności brano pod uwagę potrzeby rynku pracy. Potrzeby te rozpoznawano w ramach konsultacji i współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, o których była mowa powyżej w punkcie 1e).

2. System weryfikacji efektów kształcenia dla poszczególnych kierunków

a) W systemie weryfikacji efektów kształcenia dokonano przeglądu i weryfikacji (w porozumieniu z koordynatorami modułów) zapisów modułowych i zapisów w matrycy efektów kształcenia na kierunku pedagogika wynikających ze zmian dokonanych przez modernizację efektów kształcenia zatwierdzonych 27 marca przez Radę Wydziału.

W odniesieniu do ustaleń ze spotkania z pracownikami (w dn. 27.03.2013) w ramach prac zespołu ds. KRK i WSZJK na WEiNoE dokonano kolejnej analizy opisów modułów kształcenia dla kierunków studiów I i II stopnia z weryfikacją sylabusów (głównie w zakresie zgodności wyłonionych w modułach sposobów weryfikacji efektów kształcenia i form prowadzenia zajęć ze standardami przyjętymi w ramach KRK).

Przy zaliczeniu poszczególnych modułów można wyróżnić kilka form weryfikacji efektów kształcenia. Zaliczyć tu należy m.in.: egzaminy i zaliczenia

przyjmujące formę prac pisemnych bądź rozmów ustnych (czasem dwóch form równocześnie). W zależności od specyfiki danego modułu stosowane są też inne formy, a mianowicie prezentacje i projekty. Przeprowadzane są także rozmowy wykładowców ze studentami na koniec cyklu pracy w zakresie danego modułu kształcenia, mające na celu udoskonalenie procesu dydaktycznego. Na ćwiczeniach i konwersatoriach ocenie podlega udział studentów w zajęciach dydaktycznych.

Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie przez studenta zaliczeń wszystkich modułów kształcenia, przewidzianych planem studiów tak, aby liczba punktów ECTS wynosiła nie mniej niż 30 w trakcie jednego semestru i nie mniej niż 60 w ciągu całego roku akademickiego. Zaliczenie modułu kończącego się egzaminem dokonywane jest na podstawie zaliczenia ćwiczeń lub konwersatorium i egzaminu (ustnego bądź pisemnego). Egzamin przeprowadza nauczyciel akademicki prowadzący wykłady. Brak wpisu zaliczenia modułu lub nieprzystąpienie studenta do egzaminu skutkuje oceną niedostateczną. W przypadku uzyskania na egzaminie oceny niedostatecznej, studentowi przysługuje prawo do składania egzaminu poprawkowego. W sytuacji niezyskania zaliczenia modułu, który nie kończy się egzaminem, studentowi przysługuje dodatkowy termin zaliczenia niewykraczający poza dzień zakończenia sesji poprawkowej. Na umotywowany wniosek studenta dziekan może zarządzić ustny egzamin komisyjny przed komisją powołaną przez dziekana.

W stosunku do studenta, który nie zaliczył semestru, dziekan wydaje decyzję o powtórnej realizacji danego modułu i warunkowym wpisie na następny semestr; skierowaniu na powtarzanie semestru; skreśleniu z listy studentów.

Wyniki przeprowadzonej analizy form weryfikacji efektów kształcenia na kierunkach etnologia i pedagogika są zadowalające. Nie dostrzeżono istotnych problemów i nieprawidłowości w ich doborze i realizacji. Stosowane kryteria oceny są jasno, precyzyjnie określone i nie wzbudzają zastrzeżeń czy wątpliwości wśród pracowników naukowo-dydaktycznych i studentów.

Stosowane narzędzia weryfikacji efektów kształcenia to przede wszystkim formularze testów i ankiet oraz przygotowane zestawy pytań egzaminacyjnych. Autorami narzędzi są pracownicy naukowo-dydaktyczni przeprowadzający proces weryfikacji. Narzędzia dostosowane są do specyfiki konkretnego modułu (m.in. brany pod uwagę jest zakres merytoryczny oraz stopień uszczegółowienia podejmowanej w ramach danego modułu problematyki i jej zakres, ilość godzin dydaktycznych przeznaczonych na realizację modułu).

W kontekście przeprowadzonej analizy narzędzi i rezultatów ich zastosowania nie stwierdzono nieprawidłowości. Ogólnie rzecz ujmując można zauważyć, iż są one adekwatne do przyjętego charakteru weryfikacji, tj. wprost wynikają z zaproponowanych przez prowadzącego form weryfikacji i są z nimi sprzężone, są zbieżne z podanymi w sylabusie wymaganiami merytorycznymi i od nich nie odbiegają, są też dostosowane do określonego przez przeprowadzającego proces weryfikacji czasu jego przebiegu.

Na kierunkach etnologia i pedagogika analiza stosowanych narzędzi do weryfikacji efektów kształcenia upewnia, iż są one w sposób prawidłowy dobrane do określonych modułów. Zastanawia natomiast fakt dużej liczby ocen niedostatecznych w przypadku pewnej grupy modułów. Odsetki studentów z oceną niedostateczną są niekiedy zastanawiająco wysokie. Dotyczy to zwłaszcza egzaminów przeprowadzanych w formie ustnej. Niezbędna jest więc ewaluacja przebiegu procesu weryfikacji i przeprowadzenie indywidualnych rozmów z pracownikami naukowo-dydaktycznymi, którzy realizują wskazane wyżej moduły i weryfikują efekty kształcenia. Ważne będą dyskusje w instytutach etnologii i pedagogiki nad prowadzeniem zajęć dydaktycznych i nad warunkami realizacji programu w zakresie danego modułu kształcenia, jak i nad stopniem realizacji treści programowych (przygotowaniem studentów do określonych sposobów weryfikacji). Rozmowy te pozwolą skorygować działania edukacyjne wykładowców, a także podejmować nowe, udoskonalone formy organizacji zajęć i – co ważne w kontekście przedstawionego raportu z analizy wyników sesji egzaminacyjnej – zmodyfikowane lub skorygowane sposoby weryfikacji efektów kształcenia. W dalszym ciągu będzie realizowana bieżąca ocena nauczycieli akademickich przez ich bezpośredniego przełożonego – właściwego Dyrektora Instytutu. Składa się na nią regularny przegląd i analiza planów i programów kształcenia oraz ich rezultatów, jak również okresowe hospitacje niektórych zajęć dydaktycznych (wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów) przeprowadzane przez właściwego Dyrektora Instytutu lub kierowników zakładów. Chodzi tu o stwierdzenie zgodności treści i jakości realizowanych planów nauczania z procesem dydaktycznym.

b) Biorąc pod uwagę specyfikę pracy WEiNoE zweryfikowano zestaw obowiązków nauczyciela akademickiego na potrzeby opracowania Regulaminu Uczelnianego, który z kolei stał się podstawą do opracowania *Wytycznych i zaleceń w sprawie organizacji procesu uzyskania dyplomu oraz przygotowania prac*

dyplomowych na WEiNoE (Uchwała Nr 60 Rady Wydziału z dnia 26 czerwca 2013 roku). Na poziomie Wydziału dokonano modernizacji uzyskania dyplomu i opracowano dokument *Organizacji procesu uzyskania dyplomu*, który został przyjęty przez Radę Wydziału (Uchwałą Nr 59 z dnia 26 czerwca 2013r.). Usprawniając i porządkując przebieg obron prac dyplomowych przygotowano i wprowadzono do realizacji ogólnowydziałowy harmonogram obron prac dyplomowych na rok akademicki 2012/13.

c) W zakresie monitorowania weryfikacji efektów kształcenia zespoły ds. KRK i WSZJK na WEiNoE opracowały nowe wzory wpisów do indeksu zgodnie ze zmianami wynikającymi z wprowadzenia KRK. W ramach prac zespołu ds. KRK na WEiNoE zgodnie z propozycjami ogólnouczelnianymi zredagowano i wprowadzono nowe wzory elektronicznych kart okresowej oceny studentów oraz protokołów zaliczeniowych. W celu lepszego monitorowania weryfikacji efektów kształcenia przeprowadzono szkolenia (grupa pracowników; grupa studentów z zespołem reprezentującym WRSS) dotyczące sposobów dokonywania wpisów w indeksach i kartach oraz protokołach z informacjami o nowych zasadach uzyskiwania zaliczeń modułowych wynikających z wprowadzenia KRK.

Dokonano weryfikacji regulaminu odbywania praktyk studenckich na kierunkach: etnologia i pedagogika. Biorąc pod uwagę specyfikę praktyk studenckich na kierunku pedagogika wprowadzono nazwy: praktyki pedagogiczne i praktyki zawodowe. W ramach praktyk pedagogicznych zastosowano ujednolicone zapisy - praktyka i zajęcia terenowe (Uchwała Nr 9, Nr 13 Rady Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji z dnia 20 lutego 2013 roku).

3. Zapewnienie wysokiej jakości kadry dydaktycznej

a) Przy ocenianiu nauczycieli akademickich zasięga się opinii studentów. Ocena tę ustala się na podstawie ankiety przeprowadzanej co pół roku. Studenci wypełniają druk kwestionariusza anonimowo i dobrowolnie. Procedurze oceny podlegają wszyscy pracownicy (brane są pod uwagę następujące aspekty: organizacja zajęć, interaktywność, komunikatywność, terminowość i dostępność, kryteria oceny, postawa wobec studentów). Po analizie wyników ewaluacji Dyrektor Instytutu sporządza raport podsumowujący i przeprowadza rozmowy z poszczególnymi pracownikami, których zasadniczym celem jest analiza słabych i mocnych stron realizowanych przez nich zajęć. Wyniki ankiet ewaluacyjnych są wykorzystywane w zarządzaniu procesem

dydaktycznym oraz w jego optymalizacji. Dostęp osób ewaluowanych do wyników ankiet gwarantuje punkt 9 zarz. Nr 44/2009. Do chwili obecnej tryb, procedury oraz metodologię zbierania i opracowywania tych ocen oraz zasad ich ujawniania określały następujące dokumenty: Zarządzenie nr 44/2009 z dnia 4 czerwca 2009 r. Rektora Uniwersytetu Śląskiego w sprawie oceny zajęć dydaktycznych. Wdrożenie kolejnych działań związanych z poprawą systemu ewaluacji nauczycieli akademickich przez studentów gwarantuje Uchwała nr 126 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Śląskim oraz przyjęty 20 lutego 2013 roku dokument WSZJK (pkt 4.2.1 dotyczący monitorowania realizacji efektów kształcenia: ankieta oceny zajęć dydaktycznych).

Raport z wyników ankiety oceny zajęć dydaktycznych przeprowadzonej w semestrze zimowym roku akademickiego 2012/2013 w Instytucie Nauk o Edukacji

(1) Liczba opracowanych ankiet ewaluacyjnych: 1846

(2) Liczba poddanych ocenie zajęć dydaktycznych: 43

(3) Średnia ocena zajęć dydaktycznych: 4,44

w tym liczba zajęć o odpowiedniej ocenie:

od 1 do 1,99 – brak

od 2 do 2,99 – brak

od 3 do 3,99 – 6 zajęć

od 4 do 5 – 37 zajęć

Najślabszą ocenę uzyskały zajęcia prowadzone przez [...]. Najwyższą ocenę uzyskały zajęcia[...].

(4) Średnie oceny poszczególnych parametrów zajęć (zestawienie średnich ocen):

organizacja zajęć: 4,38

komunikatywność: 4,39

interaktywność: 4,31

terminowość i dostępność: 4,49

kryteria oceny: 4,47

postawa wobec studentów: 4,59

Raport z wyników ankiety oceny zajęć dydaktycznych przeprowadzonej w semestrze letnim roku akademickiego 2012/2013 w Instytucie Nauk o Edukacji

(1) Liczba opracowanych ankiet ewaluacyjnych: 1290

(2) Liczba poddanych ocenie zajęć dydaktycznych: 33

(3) Średnia ocena zajęć dydaktycznych: 4,29

w tym liczba zajęć o odpowiedniej ocenie:

od 1 do 1,99 – brak

od 2 do 2,99 – 1

od 3 do 3,99 – 6 zajęć

od 4 do 5,00 – 26 zajęć

(4) Średnie oceny poszczególnych parametrów zajęć (zestawienie średnich ocen):

organizacja zajęć: 4,24

komunikatywność: 4,23

interaktywność: 4,33

terminowość i dostępność: 4,28

kryteria oceny: 4,40

postawa wobec studentów: 4,28

Najsłabsze wyniki uzyskały osoby: [...].

Najwyższe wyniki uzyskały osoby: [...].

Wyniki ankiet ewaluacyjnych stanowią dla nauczycieli akademickich Instytutu Nauk o Edukacji informację o mocnych i słabych stronach prowadzonych przez nich zajęć, która każdemu ocenianemu pracownikowi są przedstawiane i wykorzystywane jako zachęta do podnoszenia jakości pracy dydaktycznej. Wyniki ankiety brane są pod uwagę przy ocenie rocznej pracownika Instytutu Nauk o Edukacji.

Raport z wyników ankiety oceny zajęć dydaktycznych przeprowadzonej w semestrze zimowym roku akademickiego 2012/2013 w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej

(1) Liczba opracowanych ankiet ewaluacyjnych: 10

(2) Liczba poddanych ocenie zajęć dydaktycznych: 10

(3) Średnia ocena zajęć dydaktycznych: 4,3

w tym liczba zajęć o odpowiedniej ocenie:

od 1 do 1,99 – 0

od 2 do 2,99 – 0

od 3 do 3,99 – 1

od 4 do 5 – 9

(4) Średnie oceny poszczególnych parametrów zajęć (zestawienie średnich ocen):

Organizacja zajęć: 4.32

Komunikatywność: 4.41

Interaktywność: 4.31

Terminowość i dostępność: 4.18

Kryteria oceny: 4.34

Postawa wobec studentów: 4.53

Podsumowując wyniki ewaluacji zajęć dydaktycznych należy zauważyć, iż najniższą ocenę spośród pracowników naukowo-dydaktycznych ocenianych w semestrze zimowym w roku akademickim 2012-2013 – zdecydowanie odbiegającą od pozostałych – uzyskał [...] zatrudniony na umowę-zlecenie. Niskie oceny studentów dotyczyły zwłaszcza terminowości i dostępności oraz postawy wobec studentów. Spośród pracowników etatowych najniższą notę uzyskała [...]. W tym przypadku studenci szczególnie nisko ocenili kryteria oceny i komunikatywność.

Najwyższą średnią uzyskały zajęcia realizowane przez [...]. Wysoko oceniono terminowość i dostępność, interaktywność, postawę wobec studentów oraz komunikatywność.

Raport z wyników ankiety oceny zajęć dydaktycznych przeprowadzonej w semestrze letnim roku akademickiego 2012/2013 w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej

(1) Liczba opracowanych ankiet ewaluacyjnych: 8

(2) Liczba poddanych ocenie zajęć dydaktycznych: 8

(3) Średnia ocena zajęć dydaktycznych: 4,0

w tym liczba zajęć o odpowiedniej ocenie:

od 1 do 1,99 – 0

od 2 do 2,99 – 1

od 3 do 3,99 – 2

od 4 do 5 – 5

(4) Średnie oceny poszczególnych parametrów zajęć (zestawienie średnich ocen):

Organizacja: 4,0

Komunikatywność: 3,8

Interaktywność: 3,9

Terminowość i dostępność: 4,2

Kryteria oceny: 3,9

Postawa wobec studentów: 4,1

Podsumowując wyniki ewaluacji zajęć dydaktycznych należy zauważyć, iż najniższą ocenę spośród pracowników naukowo-dydaktycznych ocenianych w semestrze letnim w roku akademickim 2012-2013 – wyraźnie odbiegającą od pozostałych – uzyskał [...]. Niskie oceny studentów dotyczyły komunikatywności (2,29), postawy wobec studentów (2,52) oraz interaktywności (2,65). Z kolei najwyżej zostały ocenione zajęcia prowadzone przez [...]. Wysokie noty studentów uzyskały zwłaszcza terminowość i dostępność (4,95), postawa wobec studentów (4,94), a także organizacja zajęć (4,84).

Wyniki ankiet ewaluacyjnych są wykorzystywane w zarządzaniu procesem dydaktycznym oraz w jego optymalizacji. Stanowią dla nauczycieli akademickich Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej ważną informację o słabych i mocnych stronach realizowanych przez nich zajęć. Po wnikliwej analizie stają się istotnym punktem odniesienia do wszechstronnego podnoszenia jakości pracy dydaktycznej.

b) W roku akademickim 2012/2013 kierownicy zakładów w Instytucie Nauk o Edukacji przeprowadzili siedem hospitacji zajęć dydaktycznych, a w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej – dwie hospitacje. Hospitacjami objęto młodych pracowników Instytutu. Wszystkie hospitowane osoby i przeprowadzone zajęcia zostały ocenione pozytywnie.

c) W oparciu o rozdział XXVIII Statutu Uniwersytetu Śląskiego oraz zarządzenie nr 58 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 30 kwietnia 2013 w sprawie określenia wzoru karty oceny pracy nauczyciela akademickiego w Wydziale została przeprowadzona procedura kolejnej oceny pracy nauczycieli akademickich.

Uchwałą Rady Wydziału Nr 46 Rady Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji z dnia 29 maja 2013 roku powołana została Wydziałowa Komisja Oceniająca nauczycieli akademickich za okres od 01 stycznia 2009 do 31 grudnia 2012r.

90 nauczycieli akademickich zatrudnionych w Wydziale, niezależnie od formy nawiązania stosunku pracy, rodzaju i wymiaru prowadzonych zajęć, posiadających stopień doktora habilitowanego (14), doktora (57) oraz tytuł magistra (19) złożyło wypełnione Karty Oceny Pracy Nauczyciela Akademickiego, przy czym jeden

pracownik samodzielny nie złożył Karty w wyznaczonym terminie, będąc na zwolnieniu lekarskim. Ocenie nie został poddany także jeden pracownik z tytułem doktora, któremu z dniem 30.06.2013 r. wygasła umowa o pracę i nie zostało przedłużone zatrudnienie.

Dnia 4 lipca br. Komisja przeanalizowała Karty Oceny pracowników i zaproponowała 13 ocen pozytywnych dla pracowników samodzielnych, a dla pozostałych pracowników: 74 ocen pozytywnych i dwie oceny negatywne dla [...]. 9 lipca na zebraniu wszystkich pracowników Wydziału zostały przedstawione wyniki oceny pracy nauczycieli akademickich, a 23 października na spotkaniu z pracownikami Wydziału dokonano podsumowania aktywności pracowników i wyznaczono kolejną ocenę pracowników Wydziału na czerwiec 2014 roku.

d) Na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji są spełnione wszystkie wymogi formalne dotyczące kadry naukowej i zapewnienia minimum kadrowego na poszczególnych kierunkach i stopniach.

Podejmowane przez pracowników Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji prace badawcze są zgodne z obszarami kształcenia i stanowią kontynuację, rozszerzenie i pogłębienie projektów realizowanych w latach poprzednich. Większość z nich ściśle koresponduje z działalnością dydaktyczną w zakresie kształcenia studentów, a także jest związana z ulokowaniem Wydziału na pograniczu. Obejmują one w uogólnieniu:

(1) Wieloaspektowe badania pogranicza (ze szczególnym uwzględnieniem pogranicza polsko-czeskiego i polsko-słowackiego) obejmujące problematykę kulturową, edukacyjną, etnologiczną, religijną i etniczną.

(2) Problematykę etnologiczną i antropologiczną w zakresie religii, kultury ludowej i folkloru (problemy społeczno-kulturowe współczesnego miasta, zróżnicowanie tradycyjnej kultury wiejskiej – polski atlas etnograficzny, Polacy w środowisku wieloetnicznym, rola tradycji we współczesnych społecznościach Śląska, a także etnologiczne studium miasta afrykańskiego).

(3) Szeroko pojmowaną edukację i socjalizację (współczesna edukacja kulturalna i upowszechnianie kultury, dydaktyka szkolna i przedszkolna w aspekcie jakości kształcenia, edukacja i socjalizacja osób niepełnosprawnych, zachowania komunikacyjno-językowe i specyfika procesów edukacyjnych w środowisku szkolnym i pozaszkolnym, edukacja informatyczna, w tym także kształcenia na odległość).

(4) Dylematy współczesnej filozofii wychowania. Filozoficzne refleksje nad kulturą. Egzystencjalne i aksjologiczne wymiary prawdy, dobra i piękna.

4. Działania na rzecz zapewniania studentom dydaktycznego, naukowego i materialnego wsparcia w procesie uczenia się

a) Wszyscy nauczyciele akademicy Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji mają wyznaczone godziny konsultacji, które umieszczone są w tabeli ogłoszeń, jak i na stronie internetowej Instytutu Nauk o Edukacji oraz Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej.

Dostępność pracowników administracyjnych dla studenta jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00. do 15.00. Podczas zjazdów studentów studiów niestacjonarnych dyżury pracowników administracyjnych są wyznaczane i ogłaszane na stronie wydziałowej. Opiekę nad poszczególnymi latami studiów sprawują wyznaczeni pracownicy naukowo-dydaktyczni.

Każdy rocznik na kierunku pedagogika ma wyznaczonego opiekuna naukowego oraz opiekuna praktyk. Przebieg praktyk na kierunku Pedagogika oraz ich zaliczanie określa regulamin praktyk.

Na kierunku etnologia każdy rocznik studiów pierwszego stopnia ma wyznaczonego opiekuna naukowego. Opiekę nad studentami etnologii studiów drugiego stopnia sprawują promotorzy prac magisterskich. Wymiar, zasady i formy odbywania praktyk na kierunku etnologia są następujące: Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia po pierwszym roku studiów obowiązuje praktyka terenowa (wakacyjna) w formie dziesięciodniowego obozu naukowego. Po drugim roku realizowana jest kolejna praktyka terenowa (wakacyjna) w formie dziesięciodniowego obozu naukowego. Na trzecim roku studiów student jest zobligowany zrealizować trwającą dwa tygodnie indywidualną praktykę muzealną (w muzeum etnograficznym lub w placówce muzealnej posiadającej dział etnograficzny) w dowolnym wybranym przez siebie terminie.

Zasadniczym celem praktyki terenowej jest zapoznanie studentów ze specyfiką etnograficznej eksploracji terenowej i wdrożenie do realizacji konkretnych zadań o charakterze naukowo-badawczym. W czasie praktyki muzealnej studenci zapoznają się z różnego typu pracami muzealnictwa etnograficznego i biorą w nich czynny udział. Jej celem jest wprowadzenie studentów w specyfikę pracy dokumentacyjnej, wystawienniczej i konserwacyjnej, a także praktyczne zapoznanie z działalnością muzeum posiadającego dział etnograficzny.

Na studiach stacjonarnych II stopnia student zobowiązany jest do zaliczenia na drugim roku studiów trwającą dwa tygodnie, indywidualną praktykę dyplomową, której celem jest realizacja badań własnych do pracy magisterskiej.

Indywidualna praktyka dyplomowa ma umożliwić studentowi pozyskanie w trakcie badań własnych materiału niezbędnego do przygotowania pracy magisterskiej oraz wykorzystanie pogłębionych umiejętności dokumentowania i archiwizowania danych empirycznych. Celem modułu jest konkretne zastosowanie zdobytej wiedzy metodologicznej z zakresu etnologii i antropologii kulturowej, w szczególności metodyki badań terenowych.

b) Na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji zajęcia odbywają się w 26 salach, wśród których jest pięć z pełnym wyposażeniem multimedialnym. Ponadto do dyspozycji wykładowców jest przenośny sprzęt: 5 rzutników multimedialnych, 2 laptopy, 4 radiomagnetofony. W salach komputerowych nr 19 i 120 są 32 stanowiska komputerowe oraz 2 stanowiska dostępne dla studentów do godziny 19.00. Student może korzystać z bardzo dobrze zaopatrzonej w literaturę przedmiotową biblioteki. Może także korzystać z dostępu cyfrowego (w czytelni czasopism) na udostępnione przez Uniwersytet platformy edukacyjne, zawierające tysiące czasopism naukowych i opracowań monograficznych.

5. Gromadzenie i udostępnianie informacji o programach i procesie kształcenia

W roku akademickim 2012-2013 w Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji wdrażano kartę nauczyciela akademickiego. Pełne jej wdrożenie ma zakończyć się w następnym roku akademickim 2012/2013.

W ramach prac zespołu ds. KRK na WEiNoE opracowano model prezentacji i zestaw dokumentacji przeznaczonej do umieszczenia na stronie internetowej WEiNoE (moduły, sylabusy i plany studiów dla kierunków etnologia i pedagogika). Informacje o programach kształcenia oraz o organizacji procesu kształcenia są publikowane na stronach instytutowych oraz w formie papierowej umieszczane w specjalnie do tego przygotowanych gablotach. Na stronie internetowej Wydziału zamieszczane są sylabusy modułów realizowanych w poszczególnych semestrach. Na stronie tej publikuje się informacje o działalności w ramach WSZJK.

6. Dobre praktyki jednostki w zakresie jakości kształcenia

Do dobrych praktyk należy zaliczyć sprawną organizację przeprowadzania obron prac dyplomowych. W czasie sesji letniej, we wtorki i środy, są zaplanowane dyżury samodzielnych pracowników naukowych, którzy przewodniczą komisjom egzaminów dyplomowych. Procedura ta ułatwia pracę dziekanatu, a promotorom umożliwia płynność w przygotowywaniu obron. Ponadto, na Wydziale przyjęto, iż jeśli promotorem i recenzentem pracy dyplomowej jest pracownik ze stopniem doktora, to przed oddaniem pracy do dziekanatu jest ona opiniowana przez dyrektora instytutu lub właściwego kierownika zakładu.

Do dobrych praktyk na Wydziale można zaliczyć uregulowanie czasu spotkań grup seminaryjnych. Często spotykaliśmy się z trudnością ustalenia dogodnego terminu dla wyznaczenia seminariów, w których uczestniczą osoby z różnych grup danego rocznika, dlatego ustalono, że w środy od godz. 8.00 do 10.00 odbywać się będą tylko seminaria. W przerwie tej, zarezerwowanej na seminaria, nie planuje się zajęć dydaktycznych.

Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia
na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji
dr hab. prof. UŚ Krzysztof Śleziński